

Typ kurzu: povinný

Rozsah kurzu: 6h supervize + 160h praxe

Forma kurzu: seminář, konzultace

Zakončení kurzu: zápočet

Výuka: podzim 2006

1. Cíl

Úlohou tohoto supervizního semináře je uvést studenty do výkonu jejich praxí. Supervizní seminář poskytuje možnost konfrontovat praktické problémy, které studenti zažívají během praxí, s jejich teoretickým vysvětlením. Obsahem jednotlivých seminářů je především reflexe podmínek výkonu sociální práce, rozbor případů z praxe, sdílení vlastních zkušeností, hledání společného porozumění vzniklým otázkám. Kurz je možno absolvovat ve dvou variantách: **basic**, **advanced** dle pokročilosti studenta. Rozdíly jsou vysvětleny v bodě 4.

ⓘ Před zahájením supervizních seminářů je třeba garantovi kurzu písemně (mailem) sdělit formu absolvování kurzu (tj. **do 30. 9. 2006**).

2. Program na semestr při variantě „basic“

ⓘ Před nástupem do praxe student informuje vedoucího supervizního semináře o plánovaném termínu praxe, místě její realizace a kontaktní osobě na pracovišti.

TÉMA 1: KONTEXTY SOCIÁLNÍ PRÁCE (PRACOVIŠTĚ, ORGANIZACE, KOMUNITA)

Zpracujte: Pracovní list 1A
Pracovní list 1B
Termín: viz. *Harmonogram předmětu*

TÉMA 2 POVAHA SOCIÁLNÍ PRÁCE V DANÉM ZAŘÍZENÍ

Zpracujte: Pracovní list 2A
Pracovní list 2B
Pracovní list 2C
Termín: viz. *Harmonogram předmětu*

I. supervize

ⓘ První setkání má vždy poněkud informativní a organizační charakter. Očekává se prezentace vlastních zkušeností se zajišťováním praxe. Bude prostor pro dořešení nejasností, objasnění systému kurzu i pro osobní představení.

ⓘ Pracovní listy 2B a 2C přineste sebou ve dvojnásobném vyhotovení na první supervizi !!! Jedná se o dohody, které bude třeba podepsat. Jedno paré si ponechá škola, druhé zůstává u studenta.

ⓘ Účast je povinná alespoň na jedné ze tří supervizí.

TÉMA 3 OSOBNÍ A PROFESIONÁLNÍ PŘEDPOKLADY SOCIÁLNÍ PRÁCE

Zpracujte: Pracovní list 3A
Pracovní list 3B
Termín: viz. *Harmonogram předmětu*

TÉMA 4 PROFESNÍ RŮST, PSYCHOHYGIENA

Zpracujte: Pracovní list 4A
Záznámník - I. část
(dosavadní průběh praxe)
Termín: viz. *Harmonogram předmětu*

TÉMA 5 HODNOTY V PROFESIONÁLNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCI

Zpracujte: Pracovní list 5A
Pracovní list 5B
Termín: viz. *Harmonogram předmětu*

TÉMA 6 POČÁTEČNÍ KONTAKT, POSOUZENÍ A KLÍČOVÉ ZNALOSTI O KLIENTELE

Zpracujte: Pracovní list 6A
Pracovní list 6B
Termín: viz. *Harmonogram předmětu*

II. supervize

ⓘ Účast je povinná alespoň na jedné ze tří supervizí.

ⓘ Na supervizi se předpokládá aktivní prezentace vybraného problému z praxe. Svoji účast s charakteristikou prezentovaného problému pošlete do 06.11. mailem.

TÉMA 7 PLÁNOVÁNÍ A ROLE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA

Zpracujte: Pracovní list 7A
Pracovní list 7B1+2
Termín: viz. *Harmonogram předmětu*

TÉMA 8 EVALUACE A UKONČENÍ VZTAHU

Zpracujte: Pracovní list 8A
Pracovní list 8B
Záznámník - II. část
(dosavadní průběh praxe)
Termín: viz. *Harmonogram předmětu*

TÉMA 9 HODNOCENÍ PRAXE

Zpracujte: Pracovní list 9A
Pracovní list 9B
Termín: viz. *Harmonogram předmětu*

TÉMA 10 ZÁVĚR A HODNOCENÍ STUDENTA

Zpracujte: Pracovní list 10A
Pracovní list 10B1+2
Záznámník - celek
Termín: viz. *Harmonogram předmětu*

III. supervize

① Účast je povinná alespoň na jedné ze tří supervizí.

① Na supervizi se předpokládá aktivní prezentace řešených problémů, sebehodnocení. Svoji účast potvrďte do 04.12. mailem.

3. Povinná literatura:

Téma 1-10:
Rezníček, I. Metody sociální práce. SLON, Praha 1994.

① Rozsah povinné četby: 120 str.

4. Požadavky k zakončení kurzu

Požadavky k zakončení se liší dle zvolené varianty kurzu. Proto si student zvolí jednu z variant absolvování kurzu (basic, advanced) a nejpozději týden před zahájením semestru to písemně nahlásí garantovi supervizního semináře.

A) Varianta „basic“ je určena pro ty studenty, kteří souběžně se seminářem „Praxe a supervize I“ vykonávají stáž dle „Řádu praxe a supervizních seminářů pro kombinované studium“.

V této variantě studenti během kurzu zpracovávají **pracovní listy** podle zadání. Jedná se o úlohy, v nichž studenti reagují na zadané téma a reflektují vymezené aspekty jejich pobytu v praxi na podkladě četby, vlastní zkušenosti. Vedle toho student vede **záznámník praxí**, ve kterém reflektuje svoje zkušenosti z každého pobytu na pracovišti (vedení záznámníku je dále charakterizováno v Příloze I tohoto sylabu). Povinná je účast alespoň na jednom ze tří supervizních seminářů.

①
* **Pracovní listy** se standardně odevzdávají dle harmonogramu v příslušných termínech.
* **Části záznámníku** se odevzdávají dle harmonogramu v příslušných termínech.
* **Záznámník praxí** se odevzdává v zápočtovém období příslušného semestru, a to nejpozději dne **8.1. 2007**.

B) Varianta „advanced“ je určena POUZE pro ty studenty, kteří již dříve vykonávali dlouhodobou praxi, kterou lze uznat jako náhradu za vykonání praxe dle „Řádu praxe a supervizních seminářů pro kombinované studium“ (vyjma ustanovení 1 v bodu 4.1).

Při této variantě student zpracuje kasuistiku a srovná svůj dosavadní způsob práce s možnostmi, které mu nabízejí nové teoretické a metodické postupy sociální práce. Hodnocení bude v rozsahu cca 20 stránek (30.000 znaků) a vedle důkladného popisu osobně vedených kasuistik obsáhne také jejich reflektovanou verzi. Povinná je účast alespoň na jednom ze tří supervizních seminářů.

Předpokládá se samostatná práce studenta. Konzultace k této variantě probíhají individuální formou (telefon, email, osobní konzultace).

① Předpokládaný rozsah napsaného textu v každé z variant: cca 30 000 znaků textu.

① Závěrečné práce ve variantě advanced se odevzdávají v zápočtovém období příslušného semestru, a to nejpozději dne **8.1. 2007**.

5. Doručování prací

A) PRACOVNÍ LISTY

Práce se odevzdávají v elektronické podobě, vždy do stanoveného termínu (24.00). Text může být ve formátech doc, rtf. Práci je třeba uložit do „Odevzdávány studentských prací“ předmětu **SPP325 /708 Odborná praxe a supervize I - základní otázky (Informační systém)**. Jako název souboru uveďte **list_číslo**. Název souboru bude tedy vypadat u prvního pracovního listu **list_1**. Při ukládání bude soubor automaticky označen příjmením autora (své příjmení tedy nevpisujte).

B) ZÁZNAMNÍK PRAXÍ

Části záznamníku praxí se odevzdávají v průběhu semestru v určených termínech. Celý záznamník praxí se odevzdává **do 8.1. 2007**). Text může být ve formátech doc, rtf. Práci je třeba uložit do „Odevzdávány studentských prací“ předmětu **SPP325/708 Odborná praxe a supervize I - základní otázky**. Jako název souboru uveďte **záznamník**. Při ukládání bude soubor automaticky označen příjmením autora (své příjmení tedy nevpisujte).

6. Kontaktní údaje na učitele:

Mgr. Otava Ladislav
Katedra sociální politiky a sociální práce
Joštova 10, Brno 602 00
email: otava@fss.muni.cz
Konzultace: přes email, osobně po dohodě

Příloha I: Pokyny pro vedení záznamníku praxe

Váš záznamník by měl být nástrojem pro reflexi pobytu v praxi. Současně by měl také zachycovat to, co jste se na praxi naučili. Proces učení má iniciální fáze: sběr informace a jejich interpretaci s ohledem na předchozí znalosti, zkušenosti a cíle. Záznamník by měl proto obsahovat dvě samostatné sekce pro každou zaznamenanou položku: (1) souhrn získaných informací a (2) interpretaci jejich významu.

Například můžete pozorovat rozhovor sociálního pracovníka s klientem. Pod hlavičkou „**Souhrn získaných informací**“ popíšete vše, co jste viděli. Kdy a kde se rozhovor uskutečnil? Kdo se ho účastnil? Bylo použito video, nebo jiná technika pro záznam rozhovoru? Co bylo obsahem rozhovoru? Jaké neverbální projevy se v rozhovoru uplatnily? Jak se choval sociální pracovník a jaké byly projevy klienta? Dělal si sociální pracovník poznámky? Použil nějaké testy (dotazníky)? Na čem se klient se sociálním pracovníkem dohodli?

Pod nadpisem „**Interpretace**“ vysvětlíte význam popsanych faktů. V souhrnu informací například uvedete, že na konzultaci byl přítomen spolu s manželkou také manžel. V interpretaci bude podstatné zmínit, že to bylo poprvé, co přišel do poradny. Manželova přítomnost byla významná, protože (1) tento rozhovor znamenal začátek rodinné terapie (doposud se jednalo o individuální intervenci), nebo (2) manžel začal manželce poskytovat více opory, nebo (3) manžel udělal první krok k uznání existence problému, nebo (4) byl k účasti na sezení přizván z moci úřední. Jestliže si nejste jisti, která z možností je správnou interpretací, můžete se později obrátit na dotyčného sociálního pracovníka.

Jiný příklad může být, že si poznamenáte, že během rozhovoru nebyla použita žádná audio/video technika. Mohlo to být ovšem z různých důvodů: (1) vybavení prostě nebylo k dispozici (právě bylo v opravě, používal ho někdo jiný atp.), (2) dotyčný sociální pracovník takovou techniku nepoužívá, nebo (3) klienti provedení záznamu odmítli. V takovém případě je možné zaznamenat, jak sociální pracovník provedl záznam a rozbor rozhovoru.

Můžete si myslet, že sociální pracovník postupoval dobře. V takovém případě si o tom uděláte poznámku. Popíšete, co se vám na postupu líbilo a co oceňujete. Doporučuji ocenění sdělit i sociálnímu pracovníkovi.

Samozřejmě, že můžete mít dojem, že sociální pracovník udělal nějaké chyby a že byste postupoval/a jiným způsobem. Jestliže jste si zaznamenali domnělé chyby a vaše návrhy, můžete svůj postoj diskutovat.

Takováto diskuse je vždy citlivou záležitostí. Sociální pracovník chápat vaši snahu o další znalosti spíše jako kritiku vlastních schopností a může se vůči ni ohrazovat. Proto, prosím, o maximální citlivost při takovýchto rozhovorech. Veškeré skutečnosti, které se

během svého pobytu dozvíte, jsou předmětem tajemství. Vše, co se dozvíte o výkonu sociální práce, klientech a jiných okolnostech nesmí být sdělováno třetí osobě (vyjma supervizního semináře a zákonem danými situacemi).

Záznamník slouží také pro vaši ochranu. Ačkoliv budete jednat s maximální péčí, může být vznesena námitka, že jste jednali neeticky, že jste porušili princip mlčenlivosti, že jste nevykonali vše potřebné. Jestliže máte vše zachyceno ve svém záznamníku, můžete se krivému nařčení bránit a případně korigovat jeho důsledky. I z tohoto důvodu je tedy nezbytné, aby byly záznamy vedeny přesně a komplexně.

Když se budete snažit provádět záznamy přesně a komplexně, musíte zvážit ještě něco. Váš záznamník by neměl zachycovat úplně všechno, ale měl by obsahovat jen důležité události. Jestliže půjde se sociálním pracovníkem na oběd, může jít o soukromou událost, ale také o událost, která vám pomůže něco pochopit a ujasnit. V druhém případě stojí oběd za záznam. V některých případech je ovšem posouzení významu dosti nejisté. Větší chybou je ovšem nezaznamenat událost, která se později vyhodnotí jako důležitá.

Vše, co lze udělat, je snažit se vyhodnocovat význam událostí s ohledem na jiné události. Všechny vaše získané zkušenosti (učení) jsou podstatné, protože se týkají dosažení vašich učebních cílů. Vztahy na pracovišti a jejich vývoj jsou také významné, protože ovlivňují celkový pocit (užitek) z praxe. Všechny konzultace se sociálními pracovníky jsou velmi podstatné a konečně také sporné otázky, které se mohou ukázat jako zajímavé a důležité v budoucnu.

Jinou důležitou oblastí jsou vaše **reakce** na zaznamenané události. Cítil(a) jste se po diskusi se sociálním pracovníkem dobře, nebo jste měl(a) pocit, že něco není v pořádku? Jak na vás působí, že klient nepřišel na dojednanou schůzku? Jak jste se cítil, když vám klient vykládal o svých životních traumatech?

Na konci každého měsíce proveďte sumarizaci. To znamená, že vyberete nejdůležitější události a doplníte svoji souhrnnou interpretaci. V rámci **měsíční sumarizace** odpovězte na následující otázky:

1. Co z naučených věcí (na praxi) považujete za nejpodstatnější?
2. Byl jste aktivním účastníkem dění na stáži?
3. Označil byste určitou událost jako velmi významnou?
4. S kým jste se během uplynulého měsíce nejvíce obeznámil a proč?
5. Které znalosti a dovednosti jste během výkonu praxe použila?
6. Využíváte svůj čas v praxi efektivně? Když ne, uveďte důvody.
7. Který z učebních cílů se vám dařilo nejvíce naplnovat?